

**LR Vides ministrijas
Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisijas
darbības pārskats par periodu
no 2010. gada 1. marta līdz 2011. gada 1. martam.**

SATURS

1. Ievads.
2. Darbības pārskata gada kvantitatīvie un kvalitatīvie rezultāti.
3. Sadarbības kvalitāte ar potenciālajiem projekta iesniedzējiem:
 - A. starp projekta pieteicējiem un TEP izstrādes konsultantiem;
 - B. starp projekta pieteicējiem un ŪBK sekretariātu.
4. Secinājumi par darbības pārskata rezultātiem.
5. Nākamā gada prioritātes.

1. IEVADS

Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisija (turpmāk – ŪBK) ir Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pakļautībā esoša struktūrvienība, kuras darbība ir noteikta ar 2008. gada 19. februārī apstiprināto nolikumu.

Šajā ŪBK darbības pārskatā sniegta informācija par ŪBK trešajā darbības gadā paveikto, izvērtēti rezultāti un noteikti nākamā gada prioritārie uzdevumi.

Salīdzinot ar iepriekšējo darba periodu, Komisijas darba uzdevumi pamatā ir saglabājušies sākotnēji izvirzītajiem, bet būtisks papildus ieguldījums tiek veikts saistībā ar projektu iepirkumu rezultātā radušos ietaupījumu vai sadārdzinājumu.

Pārskata periodā Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisija ir strādājusi pie šādām galvenajām aktivitātēm:

- ūdenssaimniecības attīstības projektu sākotnējo ieceru vērtēšana un TEP izstrādes detalizācijas noteikšana atbilstoši Ministru kabineta 2007. gada 18. decembra noteikumiem Nr. 912 „Ūdensapgādes, notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas būvju būvniecības kārtība” (*turpmāk – MK not.Nr.912*),
- ūdenssaimniecības attīstības projektu tehniski ekonomisko pamatojumu vērtēšana 3.4.1.1. aktivitātei ”Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” atbilstoši MK not. Nr. 912 kritērijiem;
- ūdenssaimniecības attīstības projektu tehniski ekonomisko pamatojumu vērtēšana 3.5.1.1.aktivitātei "Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000" atbilstoši MK not. Nr. 912 kritērijiem;
- atbilstoši veiktajiem grozījumiem MK not. Nr. 606. ir aktualizētas „Vadlīnijas TEP izstrādei KF un ERAF finansētiem projektiem ūdenssaimniecības sektorā” un „TEP paraugforma”;
- pastāvīgi tiek veikta pirmās un otrās ERAF un Kohēzijas projektu iesniegumu kārtas ietaupījumu apzināšana un ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju konsultēšana par nepieciešamās dokumentācijas izstrādi ietaupījumu izlietošanai;
- laika periodā pēc 2011.gada janvāra ir vērojamas tirgus izmaiņas un būtisks būvniecības izmaksu kāpums, kā rezultātā tiek sniegtas konsultācijas finansējumu saņēmējiem par iepirkumos radušos sadārdzinājumu un iespējām atteikties no atsevišķām projektā saskaņotām komponentēm, kuras nerada būtiskas projekta mērķu vai rezultātu sasniegšanas izmaiņas;
- ir organizēti izbraukumi uz KF un ERAF līdzfinansēto ūdenssaimniecības projektu realizācijas vietām, lai sekotu līdzi projektu īstenošanas gaitai un projektu īstenotājus konsultētu par papildus dokumentācijas sagatavošanu projektu ietvaros radušos ietaupījuma apgūšanai vai sadārdzinājuma segšanai;
- tiek sniegta metodiskā palīdzība projektu monitoringa formu aizpildīšanā, veikta datu analīze un interpretācija;
- tiek organizētas konsultatīvas tikšanās ar potenciālajiem projektu iesniedzējiem par projekta sagatavošanas problēmjautājumiem un risinājumiem.

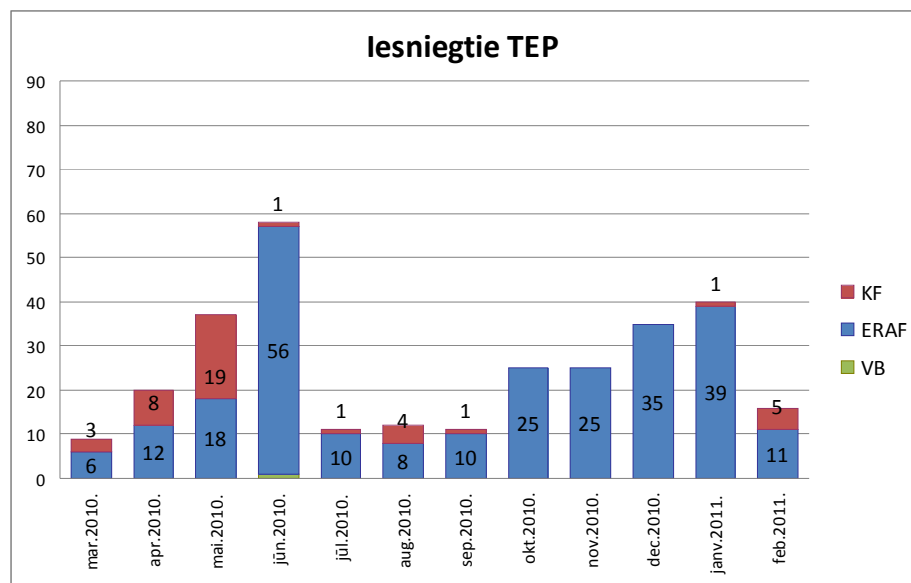
2. DARBĪBAS PĀRSKATA KVANTITATĪVIE UN KVALITATĪVIE REZULTĀTI.

Laika posmā no 2010. gada līdz 2011. gadam Komisijas darba rezultātus raksturo šādi kvantitatīvie rādītāji:

- ir izvērtētas 103 projektu ieceres un sniegta informācija par nepieciešamo TEP izstrādes detalizāciju;
- ir sniegts tehniskais un finanšu vērtējums 299 ūdenssaimniecības attīstības projektu tehniski ekonomiskiem pamatojumiem, t.sk. 255 ERAF un 43 Kohēzijas fonda līdzfinansētiem projektiem un 1 projekts, kuru tika plānots finansēt par pašvaldības budžeta līdzekļiem;
- ir izsniegti 142 akcepti, t.sk. 106 ERAF un 36 Kohēzijas fonda līdzfinansētiem projektiem;
- pēc papildus dokumentācijas vērtēšanas ir izsniegti 21 precizēti un 38 papildināti akcepti ERAF projektiem, 2 precizēti akcepti un 24 papildināti akcepti Kohēzijas fonda līdzfinansētiem projektiem.
- Papildus ir izvērtēti projekta papildinājumi vienam Latvijas-Lietuvas pārrobežu sadarbības projektam un rezultātā izsniegts precizēts un papildināts akcepts.;
- ir notikušas 4 ŪBK sēdes par Komisijas darbības stratēģiskajiem jautājumiem, ir uzlabots procedūru apraksts, kas optimizē Komisijas darbu;
- ir nodrošināta līdzdalība un diskusiju vadība 6 VARAM organizētajos konsultatīvajos semināros par projektu sagatavošanas un īstenošanas jautājumiem - reģionālie semināri tika organizēti no 26.11.2010.- 14.12.2010. un no 01.06.2010.-07.06.2010. (ERAF projektu pieteicējiem) kā arī 11.05.2010. un 27.01.2011. (Kohēzijas fonda projektu pieteicējiem), kuros tika sniegta informācija par projekta sagatavošanas un iesnieguma izstrādes jautājumiem, kā arī analizētas būtiskākās kļūdas un tipiskākās neskaidrības projekta ieviešanas posmā. Šo semināru materiāli un informācija par citiem VARAM organizētajiem semināriem ir pieejama VARAM mājas lapā, sadaļā „Fondi un investīcijas” <http://www.vidm.gov.lv/lat/fondi/kohez/?doc=8834>
- pastāvīgi visa gada laikā ir organizētas tikšanās ar potenciālajiem projektu iesniedzējiem, sniegtas individuālas konsultācijas par TEP konstatētajām neatbilstībām un iespējamiem risinājumiem.
- pastāvīgi tiek veikts realizācijā esošo projektu aktivitāšu monitorings un datu analīze.

Kopumā, analizējot Komisijas darba intensitāti visa gada griezumā, tāpat kā iepriekšējos periodos, TEP iesniegšanas dinamika ir raksturojama kā viļņveidīga. TEP iesniedzēju aktivitāte ir tieši saistīta ar katras projekta iesniegumu iesniegšanas kārtas noslēgumu. Uzskatāmi tas ir redzams 2.1. attēlā.

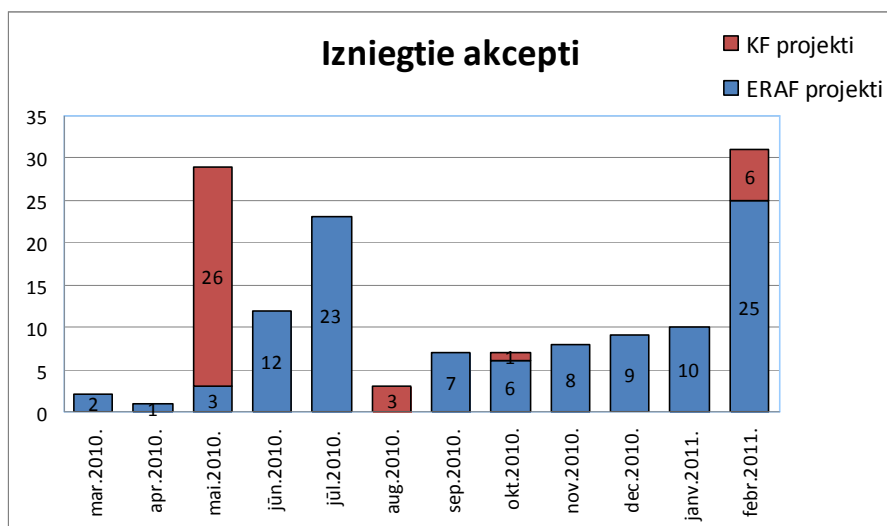
2.1. attēls. TEP iesniegšanas dinamika (01.03.2010. – 01.03.2011).

- ERAF trešās projektu iesniegumu iesniegšanas kārtā noslēdzās 06.07.2010.; ceturtās kārtas noslēgums – 14.02.2011
- Iesniegumu iesniegšana Kohēzijas fonda finansējuma saņemšanai:
 - 2. projektu grupai noslēdzās 31.05.2010.
 - 1.projektu grupas 2.uzsaukums noslēdzās 23.08.2010.
 - 2.projektu grupas 2.uzsaukums noslēdzās 30.08.2010.
 - 1.un 2. grupas 3.uzsaukums noslēdzās 15.02.2011.
 - 3.projektu grupai noslēdzās 01.03.2011.

Salīdzinot ar iepriekšējo periodu, TEP izstrādes kvalitāte ir nedaudz uzlabojusies – ja iepriekšējā darbības gadā saņemto akceptu skaits attiecībā pret kopējo iesniegto TEP skaitu bija 38 %, tad tagad saņemto akceptu īpatsvars ir 48% no kopējā iesniegto TEP skaita. Tas ir arī pamatoti, jo pārsvarā projektu izstrādē kopā ar pakalpojumu sniedzēju piedalās konsultāciju uzņēmumi, kas ir guvuši pieredzi, piedaloties iepriekšējās projektu iesniegumu uzsaukumu kārtās.

2.2.attēls. Izsniegto TEP akceptu skaits ERAF projektiem

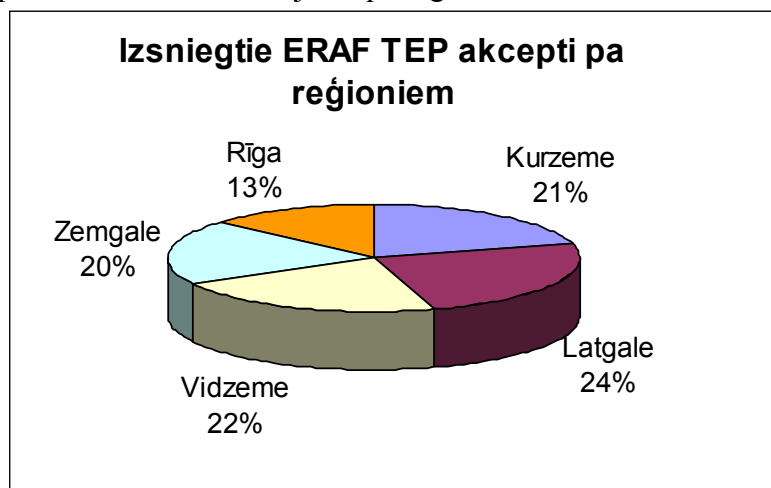
Salīdzinot dažādu TEP izstrādātāju iesniegto TEP kvalitāti, var secināt, ka tā ir ļoti atšķirīga – tāpat kā iepriekšējā periodā, atsevišķos gadījumos TEP ir iesniegts atkārtoti 3 un 4 reizes.

Akceptēto ERAF līdzfinansēto TEP iedalījums pa reģioniem ir attēlots 2.1.tabulā un procentuālais iedalījums – 2.3. attēlā.

2.1. tabula. Akceptēto ERAF TEP iedalījums pa reģioniem.

Reģions	Akceptēti TEP (skaits)
Kurzeme	22
Latgale	26
Vidzeme	23
Zemgale	21
Rīga	14
Kopā 106 akcepti	

2.3. attēls. Akceptēto ERAF TEP iedalījums pa reģioniem.

Pastāvīgi izvērtējot ŪBK komisijas sekretariāta darbu, ŪBK Komisija ir pieņēmusi vairākus stratēģiskus lēmumus, kas sekmē efektīvu sadarbību ar projektu iesniedzējiem un vienkāršo dokumentācijas sagatavošanu un iesniegšanu potenciālajiem projektu iesniedzējiem:

- komunikācija par TEP norādītajām neatbilstībām un komentāriem notiek starp ŪBK sekretariātu un projekta pieteicēju, lai novērstu situāciju, kurā TEP izstrādātājs/konsultants iekļauj risinājumus vai pieņemumus, kas nav saskaņoti ar projekta pieteicēju;
- ja iesniegtajā TEP dokumentācijā ir nepieciešams precizēt atsevišķas neatbilstības, kuras neietekmē projekta tehniskos risinājumus un ieguvumus, tad labojumi var tikt veikti un saskaņoti elektroniski, pieļaujamais saskaņošanas reižu skaits – ne vairāk kā divas reizes;

- atsevišķu jautājumu saskaņošanai ŪBK sēde var norisināties, elektroniski apkopojot Komisijas locekļu viedokļus un tad pieņemot lēmumu;
- VARAM mājas lapā ir publicēta un vidēji reizi 2 mēnešos tiek atjaunota statistiskā informācija par ERAF TEP izstrādes konsultantu iesniegtajiem un ŪBK akceptētajiem TEP, papildus ir apkopotas arī projektu pieteicēju sniegtās atsauksmes par Konsultantiem.;
- ir veikti grozījumi projekta norises monitoringa formā, kas precizē formulējumus atsevišķos formas punktos;
- ir papildināta akcepta forma, kurā turpmāk tiks norādīti arī projektā sasniedzamie uzraudzības rādītāji.

Apkopojot ŪBK pieredzi par pārskata gadu, var secināt, ka šī gada pārskata periodā iesniegtajos tehniski ekonomiskos pamatojumu būtiskākās kļūdas ir līdzīgas kā iepriekšējos periodos norādītās – ir iekļauta ēku demontāža, kas ir iekļaujama attiecināmās izmaksas tikai izņēmuma gadījumos (MK not. Nr. 606 11.3 p. un MK not. Nr. 836 9.4.p.) noteiktajās situācijās; netiek nodrošināta ūdens padeve sistēmā elektrības pārtraukumu gadījumos; nav atbilstoši definēta projekta teritorija vai aglomerācijas robežas; norādīti nepamatoti pieņēmumi u.c.

Biežāk sastopamās kļūdas, kuras ir konstatētas pārskata periodā iesniegtajos TEP:

- pielikumā pievienotās analīzes neatbilst TEP apraksta daļā norādītajām analīzēm;
- iekārtu jauda neatbilst plānotajam ūdens un notekūdeņu apjomam;
- TEP nav definēta projekta teritorija, nav informācijas par piesārņojuma slodzi (izteiktu CE);
- ERAF projektā kā projekta teritorija tiek definēta aglomerācija – kas neatbilst aktivitātes nosacījumiem par minimālo projekta teritoriju,
- netiek norādīts, kur tiks attīrīti notekūdeņi no krājrezervuāriem situācijā, kad centralizētas kanalizācijas pakalpojumi netiek nodrošināti visiem iedzīvotājiem projekta teritorijā;
- norādītā kanalizācijas sistēmas attīstības alternatīva norādīta kā vienīgā tehniski un ekonomiski iespējamā, bet nav izvērtēta situācija par jaunu NAI izbūvi jaunā vietā;
- TEP netiek iekļautas darbības ar nolietotajām iekārtām;
- nepamatotas un neatbilstošas komponentu izmaksas – piem., žoga uzstādīšanas izmaksas 45 Ls/m, daudzās situācijās joprojām tiek plānotas ievērojami zemākas cenas, nekā reāli tā jau ir kāpušas tirgus situācijā;
- projektā iekļautas nepamatoti lielas investīcijas, piem., investīcijas tikai kanalizācijas komponentei uz 1 iedzīvotāju ir vairāk kā 2,5 tūkst.LVL,
- TEP nav norādīta informācija par pārslēgumu izveidi tīklu rekonstrukcijas un trases optimizācijas rezultātā, kā rezultātā projektos netiek nodrošināti esošo patērētāju pārslēgumi;
- tiek plānots ievērojams ūdens un notekūdeņu patēriņa pieaugums pēc PrIP, neņemot vērā plānoto būtisko tarifa kāpumu;
- projektā plānota veca urbuma rekonstrukcija, neiekļaujot urbuma karotāžu, lai noskaidrotu, vai rekonstrukcija ir pamatota;

- cauruļvadu vienību cenas nav iespējams izvērtēt, jo nav norādīti cauruļvadu diametri, grunts apstākļi, kā arī nav norādīta metodoloģija uz tīklu izmaksu pieņēmumiem;
- notekūdeņu apjomā nav iekļauti notekūdeņi no ŪAS, kaut gan shematiskajā materiālā ir kanalizācijas pievads uz ŪAS;
- informācija TEP analītiskajā daļā neatbilst kartēm;
- matemātiskās kļūdas – piem., paceltā ūdens daudzums ir mazāks kā patērētā ūdens daudzums kopā ar zudumiem u.c.

Arī šajā pārskatā periodā TEPos ir konstatēta neatbilstoša un neloģiska informācija:

- absurdi norādīta novadu veidošanās perspektīva ar atsaucēm uz 2003.gadu, nesaprotami administratīvo centru nosaukumi, iekļauta cita novecojusi informācija;
- iesniegtā TEP elektroniskā versija būtiski atšķiras no iesniegtās TEP drukātās versijas;
- tiek plānots palielināt pakalpojumu pārklājumu ciemā un pievienoties blakus pilsētas sistēmai, tomēr pilsētas sistēmas kapacitāte ir nepietiekoša papildus patērētāju pieslēgumiem;
- TEP alternatīvas tiek analizētas, pamatojoties uz blakus ciemu TEPos vērtētajām alternatīvām, tomēr šādu ciemu TEPi ŪBK nav iesniegti un vērtēti;
- komunālā saimniecība nodrošina ūdensapgādes un kanalizācijas, atkritumu apsaimniekošanas un siltumapgādes pakalpojumus, bet komunālās saimniecības vadītājs 100% no darba laika ir noslogots tikai ūdenssaimniecības nozarē;
- plānota komponente „sistēmas iekonservēšana”, nepamatojot, kas ar to tiek saprasts un kādas ir plānotās darbības;
- artēziskā aka izbūvēta „*ap 1060. gadu*”;
- ir noteikts, ka sistēmā ir 373 nelegālie pieslēgumi, bet projektā no tiem plānots legalizēt tikai 50;
- TEPā tekstam ir pievienoti komentāri, piem.: „*Nevins no gaudier sump nave 100%, bet taut bate jabout, via ne?*”;
- u.c.

Tāpat kā iepriekš, papildus neefektīviem un neatbilstošiem tehniskajiem risinājumiem, projektos tiek iekļautas neatbalstāmas darbības/neattiecināmas izmaksas (iekļaujot tās attiecināmajās) - piem., investīcijas, kas ir saistītas ar NAI apkalpošanas ēku izbūvi nelielām sistēmām bez pastāvīga NAI operatora; dūņu lauka rekultivācija; viena atsevišķa tīklu posma nomaiņa, vienlaicīgi nomainot skatakas visu tīklu garumā; iekļautas aktivitātes virsnormatīvu prasību sasniegšanai, izmaksās iekļautas aktivitātes lokālu ugunsdzēsības prasību nodrošināšana, izbūvēt jaunu urbumu jaunā horizontā, kurā ir ievērojami sliktākas kvalitātes ūdens, nekā esošajā u.c.

Finanšu informācijas analīzē konstatētās tipiskās kļūdas ir:

- izmantoti neaktuāli Finanšu un ekonomisko aprēķinu veikšanai nepieciešamie makroekonomiskie pieņēmumi un prognožu skaitliskās vērtības, jo izstrādātājs nav piefiksējis, ka aktualizētas makroekonomisko rādītāju prognozes;

- savstarpēji neatbilst dati finanšu modelī un TEP, piemēram, tiek norādīta pretrunīga informācija par patēriņa apjomiem, tarifiem, pašvaldības saistību apjomiem; tiek norādīta pretrunīga informācija starp investīciju apjomiem un finanšu avotiem;
- koriģējot finanšu modeļos formulas, izmanto atsauci uz neatbilstošu šūnu. Piemēram, aprēķinot NVP rādītāju (Investīciju tīro šodienas vērtību), formulā vietā kur jābūt attiecīgai atsaucēi uz diskonta likmi, tiek izmantota atsaucē uz šūnu, kura nesatur nekādu informāciju;
- finanšu modelī tiek izmantotas ūdens patēriņa, novadīto notekūdeņu apjomu, iedzīvotāju skaita un ūdenssaimniecības pakalpojumiem pieslēgto iedzīvotāju skaita ilgtermiņa prognozes, kas neļauj objektīvi spriest par konkrētā projekta prioritārās programmas ietekmi uz dotās projekta teritorijas ūdenssaimniecību un tās saimniecisko darbību;
- tiek uzrādītas neloģiskas patēriņa prognozes, piemēram, situācijās, kad pirms projekta iedzīvotāji norēķinās pēc normām un zema tarifa, patērējot lielus ūdens apjomus un netaupot tos, pēc projekta patēriņa apjoms tiek prognozēts vēl lielāks, neņemot vērā, ka uzstādot skaitītājus un strauji pieaugot tarifam iedzīvotāji tomēr ir motivēti taupīt ūdeni;
- finanšu rezerve tiek rēķināta neatbilstoši MK. not., rēķinot finanšu rezervi no visām attiecināmajām izmaksām, kaut gan pēc noteikumiem finanšu rezerve jārēķina tikai no būvdarbu un piegāžu izmaksām;
- TEP izstrādātāji neseko līdz grozījumiem un izmaiņām normatīvajos aktos, iekļaujot finanšu analizē vairāk spēkā neesošas likmes, pieļaujamās proporcijas u.tml.;
- TEP uzrādītais laika grafiks neatbilst ar plānotajiem investīciju veikšanas gadiem;
- lai iegūtu labvēlīgāku finanšu analīzes iznākumu un iegūtu vēlamu efektu, finanšu modelī tiek manuāli koriģēti dati, piemēram, lai novērstu negatīvu naudas plūsmu, finanšu modelī pirmajos gados tiek pieskaitītas ievērojamas pašvaldības subsīdijas, kuras netiek TEP atrunātas un par kuru nepieciešamību pašvaldības nemaz netiek informētas;
- TEP attiecīgās PrIP izmaksas tiek norādītas bāzes gada cenās, savukārt finanšu modelī tie paši investīciju apjomi tiek uzrādīti kā realizācijas gadu cenās.

Pārskata perioda laikā ŪBK ir sākusi saņemt un analizēt informāciju no monitoringa formām projektiem, kur būvniecība ir realizācijas posmā vai arī būvdarbi ir jau pabeigti. Tas ļauj savstarpēji salīdzināt sagatavošanas laikā veiktās prognozes un attiecināt to uz faktisko situāciju.

ERAF projektu plānoto rezultātu apskats:

Vispirms ieskatam raksturosim kopējo situāciju projektu īstenošanā posmā no ŪBK darba uzsākšanas. Dati iepriekš nav apkopoti, jo tikai 2011. gada beigās noslēgsies projektu īstenošana pirmajā ERAF atlases kārtā apstiprinātajiem projektiem.

Ūdenssaimniecības infrastruktūras uzlabošanai 2007.-2013. gada plānošanas periodā kopējais paredzētais finansējums apdzīvotās vietās no 200 līdz 2000 iedzīvotājiem ir 100

848 003 LVL. Pieejamā finansējuma apgūšanai kopumā ir paredzētas 7 projektu atlases kārtas. Līdz 2011. gada 1. martam ir norisinājušās četras projektu iesniegšanas kārtas, kurās kopējais pieejamais ES fondu finansējums ir 83 439 117 LVL. Šobrīd ir izsludināta piektā atlases kārta (ar pieteikšanos līdz 15.06.2011.), sesto projektu atlases kārtu plānots izsludināt š.g. rudenī un septīto- 2012.gadā.

Pirmajās trīs kārtās kopumā ir apstiprināti 167 projekti un pārskata sagatavošanas laikā vērtēšanā ir 64 projekti, kas ir iesniegti ceturtās atlases kārtas ietvaros.

2.2. tabula. 1.-3. ERAF atlases kārtā apstiprināto projektu skaits un pieprasītais ERAF finansējuma apjoms pa reģioniem.

reģions	Kurzeme		Latgale		Vidzeme		Zemgale		Rīga	
	Apstiprināto projektu skaits	Pieprasītais ERAF finansējums	Apstiprināto projektu skaits	Pieprasītais ERAF finansējums	Apstiprināto projektu skaits	Pieprasītais ERAF finansējums	Apstiprināto projektu skaits	Pieprasītais ERAF finansējums	Apstiprināto projektu skaits	Pieprasītais ERAF finansējums
1.kārta	19	5 861024	17	4 858604	12	3384707	10	3 040473	12	3614508
2.kārta	10	2 731491	14	3 824376	17	5141178	10	2 012923	8	1834770
3.kārta	5	1 417912	13	3 368962	7	1538724	8	1 762641	5	1180546
KOPĀ	34	10010427	44	12051942	36	10064609	28	6816037	25	6629824
<i>Reģionam pieejamā kvota</i>	<i>16 135 681 (izmantoti 62%)</i>		<i>24 203 521 (izmantoti 50%)</i>		<i>19 161 120 (izmantoti 53%)</i>		<i>23 195 041 (izmantoti 29%)</i>		<i>18 152 640 (izmantoti 37%)</i>	

Tālāk ir iekļauti apkopotie rezultāti no ERAF pirmajās četrās kārtās iesniegtajiem projektiem. Tā kā pārskata sagatavošanas laikā notiek ceturtās atlases kārtas projektu vērtēšana, gadījumā, ja sasniedzamajos rādītājos būs izmaiņas, tās tiks atspoguļotas nākamajā gada pārskatā.

2.3. tabula. Sasniedzamie rādītāji ūdensapgādes sistēmas attīstībā 1.-4. ERAF iesniegumu iesniegšanas kārtā.

	ŪDENSAPGĀDE									
	Ūdens sagatavošanas iekārtas			Ūdens urbumi			Rekonstr. ūdenstorņi	Ūdensapgādes tīkli (km)		
	Jaunie	Rekonst.	Kopā	Jaunie	Rekonstr.	Kopā		Jaunie	Rekonst.	Kopā
1.kārta	36	8	44	29	34	63	21	40,08	71,35	111,43
2.kārta	25	5	30	14	35	49	9	27,9	80,4	108,3
3.kārta	17	4	21	17	26	43	6	27,7	63	90,6
4.kārta	35	5	40	23	32	56	17	99,296	26,751	126,047
KOPĀ	113	22	135	83	127	211	53	194,976	241,501	436,377

2.4. tabula. Sasniedzamie rādītāji kanalizācijas sistēmas attīstībā 1.-4. ERAF iesniegumu iesniegšanas kārtā.

	NOTEKŪDEŅI								
	Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas			Kanalizācijas sūkņu stacijas			Notekūdeņu tīkli (km)		
	Jaunie	Rekonstr.	Kopā	Jaunie	Rekonstr.	Kopā	Jaunie	Rekonstruētie	Kopā
1.kārta	23	19	42	41	26	67	42,48	30,86	73,34
2.kārta	29	11	40	40	20	60	39,4	31	70,4
3.kārta	17	11	28	33	17	50	49,7	22,3	72
4.kārta	34	16	50	46	18	64	50,175	44,988	95,163
KOPĀ	103	57	160	160	81	241	181,755	129,148	310,903

Attiecībā uz plānotajām un būvdarbu iepirkumos piedāvātajām izmaksām ir konstatēts, ka faktiskās izmaksas var gan pārsniegt, gan nesasniegt TEP norādītās izmaksas, tomēr vidēji faktiskās iekārtu un darbu cenas tomēr ir augstākas kā tiek plānots, piem., :

- NAI BIO 50 izbūvei TEPos tika plānoti vidēji no 23 000 - 57 000 LVL, bet faktiskās izmaksas ir 34 000 – 93 000 LVL robežās;
- ūdenstorņa rekonstrukcijas izmaksas plānotas 5 000 – 89 000 LVL robežās, faktiskās izmaksas – 8 000 – 120 000 LVL robežās;
- pazemes ūdens rezervuāra un sūkņu stacijas izbūvei TEPos plānoti 26 000 – 66 000 LVL, faktiskās izmaksas – 29 000 – 180 000 LVL.

Protams, atsevišķos gadījumos situācija ir pretēja – piem., Mīsas ciemā ūdens attīrīšanas stacijas izbūvei TEP tika plānoti 62 500 LVL, bet faktiskās izmaksas iepirkuma rezultātā bija 18 106 LVL; urbuma renovācijai Bunkas ciemā tika plānoti 3 150 LVL, bet darbi tika veikti par 1 888 LVL u.c.

Apkopojot rezultātus pa kārtām, var secināt, ka situācijas un vajadzības pašvaldībās ir samērā līdzīgas – sliktā stāvoklī ir ūdensgūtnes, daudzviet nav nodrošināta ūdens attīrīšana līdz normatīviem atbilstošam līmenim, sistēmās ir novecojuši un tehniski sliktā stāvoklī esoši ūdenstorņi un ūdensapgādes tīkli ir korodējuši, kas vēl vairāk pasliktina dzeramā ūdens kvalitāti. Atbilstoši iesniegtajiem projektiem, ja visi plānotie darbi tiks paveikti, tad pirmās līdz ceturtās kārtas laikā pavisam tiks atjaunotas 211 ūdensgūtnes (83 rekonstruēti urbumi un 127 izbūvēti no jauna), būs 53 rekonstruēti ūdenstorņi, rekonstruēti 241,501 km cauruļvadi un gandrīz par tādu pat apjomu – 194, 976 km tiks veikta tīklu paplašināšana, kas nodrošinās centralizētas ūdensapgādes pakalpojumus iedzīvotājiem, kuriem līdz šim pakalpojums nav bijis pieejams.

Ievērojami apjomi ir plānoti un tiek realizēti arī pilsētu un ciemu kanalizācijas sistēmu attīstībā – 57 rekonstruētas un 103 jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, 81 rekonstruēta un 160 jaunas kanalizācijas sūkņu stacijas, 129 148 rekonstruēti kanalizācijas tīkli un 181 755 jauni tīkli, kas nodrošinās ievērojamu skaitu jaunu pieslēgumu.

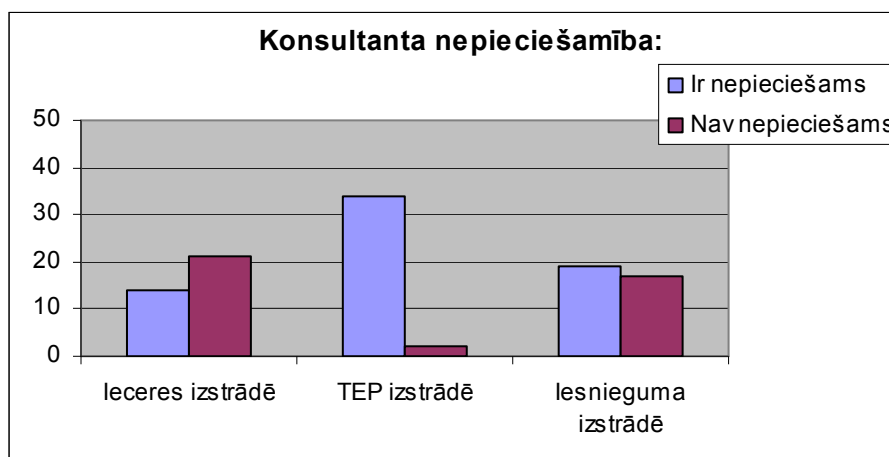
3. SADARBĪBAS KVALITĀTE AR POTENCIĀLAJIEM PROJEKTU PIETEICĒJIEM

Lai noskaidrotu sadarbības aspektus starp ŪBK sekretariātu, projekta pieteicējiem un projekta izstrādātājiem, š. g. februārī un martā tika veikta ikgadējā projektu iesniedzēju aptauja. Jautājumi tika dalīti divās grupās – pirmās grupas jautājumi bija vērsti uz sadarbības vērtējumu starp projekta potenciālo pieteicēju un konsultāciju uzņēmumu, otrās grupas jautājumi - sadarbības vērtējums ar ŪBK sekretariātu.

A. Sadarbība starp projektu pieteicējiem un TEP izstrādes konsultantiem.

Uz jautājumu par konsultanta nepieciešamību projekta sagatavošanas posmā lielākā daļa projektu iesniedzēju tāpat kā iepriekšējā pārskata gadā, atzina, ka projekta ieceri var sagatavot pašu spēkiem, bet konsultanta piesaiste ir nepieciešama TEP un projekta iesnieguma izstrādē.

3.1. attēls. Konsultanta līdzdalības nepieciešamība projekta sagatavošanas posmā.

Daži no iemesliem, kādēļ projekta iesniedzējs uzskata, ka nepieciešams piesaistīt konsultantus:

- „pašvaldībai pašai nav kapacitātes un pieredzes”
- „pašvaldībai ir ļoti liels apjoms citu projektu īstenošanā ar no tā izrietošā ikdienas darba apjoma; tas ir nepieciešams, jo esošiem speciālistiem tas paņem vairāk laika dēļ pieredzes trūkuma tieši TEP izstrādē, taču konsultantu darbs ir regulāri jāizvērtē pasūtītājam”;
- „pašvaldībā nav speciālistu” u.c.

Daļēji šai situācijai varētu piekrist, tomēr ŪBK līdzšinējā pieredze ar realizācijā esošiem projektiem un projekta papildinājumu dokumentāciju (papildinājumi projekta īstenošanas ietaupījumu izmantošanai) liecina, ka, paļaujoties tikai uz konsultantu, reizēm projekta sagatavošanā tiek pieļautas būtiskas kļūdas, kuru labošanai ir nepieciešamas ievērojamas papildus izmaksas un laiks. Piemēram, tas attiecas uz esošās infrastruktūras tehniskā stāvokļa izvērtējumu un prioritāro aktivitāšu izvēli TEPā, kur konsultants, neapspriežoties ar projekta pieteicēju, izvirza pieņēmumus un nosaka prioritātes, kuras īsti neatbilst faktiskai situācijai un pakalpojuma sniedzēja vīzijai par turpmāko attīstību. Šī situācija jau kā problēmsituācija tālāk parādās projekta īstenošanas laikā. Rezultātā projekta

pieteicēja darbinieki tāpat iegūst pieredzi, tikai tas notiek sarežģītākos apstākļos un risinot tās problēmas, kuru nebūtu, ja jau sākotnēji projekta sagatavošanā iesaistītos darbinieks, kurš turpmāk būs atbildīgs par projekta īstenošanu.

Līdzīga atziņa ir sastopama arī no anketām:

- *„Ja uzņēmumā ir kvalificēti un pietiekami kompetenti speciālisti, projekta dokumentu sagatavošana pašu spēkiem ir vislabākais risinājums, jo neviens konsultants nespēs iedziļināties problēmās un risinājumos tik detalizēti, plaši un atbildīgi, kā paši uzņēmuma darbinieki. Protams – ir arī liela finanšu ekonomija, jo konsultanti prasa diezgan lielas summas par savu darbu”*

Anketas jautājumā par sadarbību starp TEP izstrādātāju un pasūtītāju atsauksmes par konsultāciju uzņēmumu darbu ir gan pozitīvas, gan negatīvas.

Pie pozitīvajiem aspektiem ir minēti:

- *„Projekta ietvaros visi jautājumi tiek risināti gan no tehniskā, gan finanšu, gan juridiskā viedokļa. Darbs tiek izdarīts līdz pozitīvam rezultātam”*
- *„Darbs tika veikts kvalitatīvi un strukturēti”*
- *„Sadarbība pozitīvi saprotoša”*

Kā būtiskākie trūkumi konsultantu darbā ir minēti:

- *„neiedziļinās esošas situācijas izpētē”;*
- *„neievēro līgumu termiņus, materiālu sagatavo ļoti pavisā”;*
- *„neizstrādā un nepiedāvā konkrētus problēmas risinājumus ilgtermiņā”;*
- *„kopumā sadarbība vērtējama pozitīvi, bet pēc projekta iesnieguma apstiprināšanas ar nosacījumiem, kas skar projekta finanšu plūsmu un modeli diezgan pagrūti bija saņemt modeļa precizējumus, jo Konsultants aizbildinājās ar lielu aizņemtību”*

Ar šiem aspektiem ir saskāries arī ŪBK sekretariāts – reizēm neveiksmīgas sadarbības rezultātā starp pašvaldību un konsultantu tiek novilcināts TEP elektroniskās saskaņošanas termiņš vai, ignorējot ŪBK norādītos komentārus un neiestrādājot tos TEPā, rezultātā elektroniskas saskaņošanas vietā ir jāveic pilna aktualizācija.

Šīs un vēl citas projektu pieteicēju sniegtās atsauksmes ir apkopotas un publicētas VARAM mājas lapā, sadaļā „Fondi un investīcijas” http://www.vidm.gov.lv/lat/fondi/udenssaimniecibas_projekti/?doc=11454

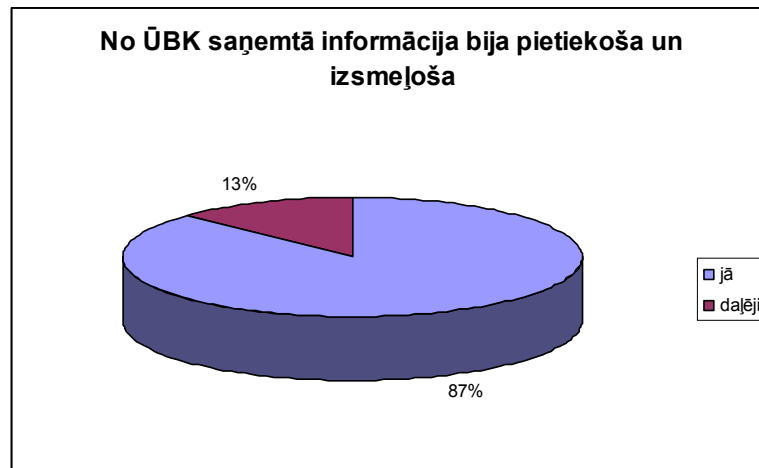
Atsauksmju sarakstu plānots regulāri papildināt, tāpēc ŪBK aicina apstiprināto projektu finansējuma saņēmējiem vai potenciālajiem projektu iesniedzējiem, sūtīt atsauksmes par Konsultantiem (gan pozitīvu, gan negatīvu pieredzi) Ūdenssaimniecības būvju būvniecības projektu vērtēšanas komisijas sekretārei Maijai Gleizdei (maija.gleizde@vidm.gov.lv), kas tiks pievienotas papildus.

Pamatojoties uz pieredzi, ŪBK atkārtoti norāda, ka konsultanta izvēlē nevar atsaukties tikai uz konsultanta iepriekšējo pozitīvo pieredzi TEP izstrādē, jo ir vērojamas situācijas, kur „labs” konsultants TEP izstrādes laikā nolemj darba izpildei piesaistīt apakšuzņēmumu, un rezultātā TEP kvalitāte ir neatbilstoša un nepieciešama būtiska TEP pārstrāde.

B. Sadarbība starp projektu pieteicējiem un ŪBK sekretariātu.

Jautājumā par sadarbības kvalitāti ar ŪBK projektu pieteicējiem atsauksmes kopumā ir pozitīvas. Projekta pieteicēju vērtējums par sadarbību ar ŪBK ir redzams 3.2. attēlā.

3.2. attēls. Projekta pieteicēju vērtējums par informācijas apmaiņu ar ŪBK.

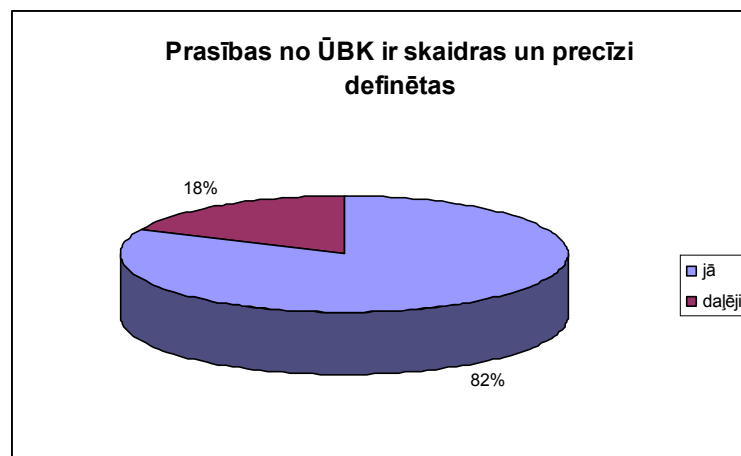

Šajā jautājumā neviens respondents nebija atbildējis noliedzoši.

Lai veiktu uzlabojumus komisijas darbā, aptaujā tika ietverts jautājums, vai prasības no ŪBK komisijas puses ir skaidras un precīzi definētas.

Rezultāti ir atspoguļoti 3.3. attēlā.

3.3. attēls. Projekta pieteicēju vērtējums par ŪBK prasībām.

Kā redzams attēlā, 82% gadījumu sadarbība ar ŪBK ir bijusi pozitīva, bet 18% sadarbība varēja būt efektīvāka. Pilnībā negatīvu atbilžu uz šo jautājumu nav.

Komentāros par sadarbības jautājumiem ir sastopams gan pozitīvs vērtējums, gan arī ir norādīts uz nepilnībām:

- „ŪBK – prasīga un profesionāla!”;

- „sekretariāts darbojas augsti profesionālā līmenī un sadarbība veicina kvalitatīvu dokumentu izstrādi ūdenssaimniecības sektorā”;
- „projekta koordinators ne vienmēr spēja atbildēt uz uzdotajiem jautājumiem un komentēt LR VARAM sagatavotos komentārus par iesniegto TEP”;
- „diemžēl likumdošanas prasības ir ļoti apjomīgas, vienlaicīgi strauji mainīgas un neprognozējamas, tāpēc saņemtā informācija strauji noveco un neatbilst prasībām uz pieteikuma iesniegšanas brīdi, atšķirībā no sniegtās informācijas uz projekta sagatavošanas sākuma posmu”;
- „ŪBK speciālisti ir atsaucīgi, pretī nākoši un neskaidrību gadījumā vairāk kārt sniedz atbildi uz konkrētu jautājumu”.

No potenciālajiem projektu iesniedzējiem ir saņemti ieteikumi savstarpējās sadarbības uzlabošanai, kā arī situāciju apraksts, kur no ŪBK ir gaidīta rīcība, piem., :

- Skaidri definēt pašvaldības – konsultanta – ŪBK komunikācijas kārtību (informācijas apriti) un pilnvaras;
- VARAM (t.sk. ŪBK) izstrādāt ieteikumus pašvaldībām TEP izstrādes līgumu iepirkšanai, definējot konkrētas prasības TEP izstrādes konsultantam (t.sk. prasība TEP izstrādē piesaistīt ūdensbūvju inženieri);
- Esam identificējuši situāciju (problēmu), ka TEP tiek izstrādāts tikai projektā attiecināmām darbībām (jo darba uzdevumā arī mums bija norādīts, ka TEP jāizstrādā saskaņā ar MK not. Nr.606), bet, praktiski ieviešot projektus, secinām, ka ūdenssaimniecībā ir daudzi cieši saistīti darbi, kas loģiski projektējami un realizējami vienlaikus, bet kuri nav attiecināmi projektā.
- Ieteikums VARAM un ŪBK - pašvaldībām precīzi skaidrot t.s. `sarkanās līnijas` lietas (it kā esot atrunātas tikai regulā nevis MK not.)– ko drīkst projektā attiecināt un ko nē, izvērtējot īpašumattiecības, zemes gabalu robežas utt. Piem., līdz mums ir nonākusi mutiska informācija (it kā no ŪBK), ka, rekonstrējot jau esošus ŪKT, nedrīkst pasliktināt iedzīvotājiem esošo ŪK pakalpojumu un tāpēc ir attiecināmas izmaksas arī aiz t.s. `sarkanās līnijas`.
- jau sākotnēji (TEP izstrādes stadijā) informēt pašvaldības (ieteikt tām izvērtēt situāciju projekta teritorijā) un precīzi skaidrot MK noteikumu normu, kas paredz tādas lietus notekūdeņu sistēmas rekonstrukciju, ja tā ir tieši saistīta ar lietus notekūdeņu kanalizācijas atdalīšanu no kopējās komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas. Mūsu gadījumā sākotnēji bija eksperta skaidrojums, ka LŪKT vispār nav attiecināmi projektā, tāpēc tos arī ne TEPā, ne tehniskajā projektā neparedzējām, bet vēlāk (kad jau praktiski saskārāmies ar šiem saistītajiem darbiem būvdarbu izpildes gaitā) guvām VidM skaidrojumu, ka:
 - 1) atbilstoši MK not. Nr.606 10.1.punktam lietus notekūdeņu kanalizācijas būvniecība vai rekonstrukcija ir projekta ietvaros attiecināmās izmaksas, ja tā ir tieši saistīta ar lietus notekūdeņu kanalizācijas atdalīšanu no komunālo notekūdeņu kanalizācijas sistēmas;
 - 2) Lietus notekūdeņu kanalizācijas izbūves būvindikatori ir jānorāda projektā kā fiziskie indikatori, līdz ar to arī jāpamato un jāpapildina TEP, saistībā ar šīm izmaiņām, tomēr būvdarbu izpildes gaitā, kur TEPā un iepirkuma līguma apjomos nebija ietvertas LŪKT apjomi, tas bija ļoti sarežģīti izdarāms vai vispār neizdarāms (mēs tāpēc arī neizdarījām, kaut tas mums ir un bija ļoti aktuāli).

- *Organizēt pašvaldību politiku izglītošanas seminārus;*
- *Konsultanti ,kuri nekvalitatīvi strādā un nemaina ilgstoši savu darba stilu, tomēr būtu jāizvērtē un jāliedz iespēja piedāvāt šos pakalpojumus, jo kamēr iepirkumu procedūrās konsultanta pakalpojumu izvēles nosacījums būs -zemākā cena, tad arī vienmēr būs nekvalitatīvi sagatavoti TEP;*
- *ŪBK koordinatoriem rast iespēju tikties projekta pieteicēja telpās vai teritorijā. Vairāk objektivitātes;*
- *Būtu lieliski, ja ŪBK akcepta sagatavošanas laiks būtu īsāks;*
- u.c.

Noslēgumā apkopoti ieteikumi pašvaldībām, kuru teritorijā tiek plānots realizēt ūdenssaimniecības projektus.

Projektu ieviešanas laikā ir konstatētas šādas problēmas un iespējamie risinājumi:

- ir nepieciešams, lai TEP izstrādē un TEP izvērtēšanā tiek piesaistīti sertificēti ūdensbūvju inženieri. Tas sekmētu efektīvāku un inovatīvāku tehnisko risinājumu plānošanu un ietveršanu TEP darbības programmās (secīgi - projekta aktivitātēs un rezultātos), kā arī tas nodrošinātu optimālāku, inženierzinātniski pamatotu būvdarbu posmu izpildes secības un laika grafika izstrādi. *(Mūsu gadījumā būvdarbu izpildes laikā būvdarbu vadītājs (jauns, zinošs speciālists) norādīja mums uz inovatīviem alternatīviem mūsu projekta aktivitāšu risinājumiem, kuri būtu bijuši efektīvāki, ērtāk un mūsdienīgāk apkalpojami utt, bet kādus mūsu TEP izstrādātājs (neinženieris), konsultējoties ar mūsu inženiertīklu atbildīgo darbinieku (neinženieri), nebija izskatījuši un zinājuši.)*
- TEP un tehniskā projekta izstrādes procesā pašvaldībai izvērtēt un paredzēt projektējamā teritorijā (pat pirms tehniskā projekta izstrādes, gatavojot ieceres iesniegumu būvvaldei un projektēšanas uzdevumu projektētājiem) **visus loģiski saistītos darbus** (piem. lietus kanalizāciju turpat līdzās ŪK tīkliem un zem tā paša ceļa vai zaļās zonas seguma, gūlijas tajā pašā teritorijā, pieguļošo ceļu, taku utt. atjaunošanu, kas ir loģiski atjaunojami kopā utt.), kas nav attiecināmas darbības projektā, bet ko, tālredzīgi un plānveidīgi saimniekojot, var un vajag projektēt kopā, savlaicīgi un tālredzīgi plānojot un paredzot pašvaldības budžetā līdzekļus šīm projektā neattiecināmajām darbībām, un kas ļoti svarīgi – realizējot tās kopā ar projekta aktivitātēm, iepirkt vienā būvdarbu iepirkumā (tādējādi izvairoties no neparedzētiem papilddarbiem līgumos, no juridiskiem sarežģījumiem, kas saistīti ar grozījumiem iepirkuma līgumos, iepirtā apjoma palielināšanu un tml. sensitīvām lietām). Un kas vēl svarīgāk (pie pašvaldību saspringtiem budžetiem esošās ekonomiskās situācijas ietekmē) – arī tad, ja pašvaldība nevar atļauties šīs projektā neattiecināmās darbības finansēt no sava ikgadējā budžeta, tās projekta ietvaros var finansēt un realizēt ar aizņēmuma palīdzību, jo joprojām Valsts kasē pašvaldības ilgtermiņa aizņēmums var iegūt tikai ES fondu līdzfinansētu investīciju projektu finansēšanai;
- Vairāk būtu jāsadarbojas ar projektu realizētājiem – ūdenssaimniecības uzņēmumiem, pašvaldībām, lai uzlabotu viņu spējas pašiem sagatavot TEP un projekta pieteikumu (alternatīvais variants – fiksēt konsultantu atbildību par viņu sagatavoto TEPu un projektu pieteikumu realizēšanas atbilstību).

4. SECINĀJUMI PAR DARBĪBAS PĀRSKATA REZULTĀTIEM

Pārskata periods no 2010. gada 1. marta līdz 2011.gada 1. martam ŪBK ir bijis ievērojami intensīvāks kā iepriekšējie. Ja 2009./2010. gadā vērtēšanā tika iesniegti un izvērtēti 172 TEP, tad 2010./2011. gadā tie ir jau 298 TEP (izsniegto akceptu skaits ir pieaudzis no 72 līdz 142 akceptiem).

Tāpat kā iepriekš, pārskata periodā aktīvākie reģioni attiecībā uz projektu tehniski ekonomisko pamatojumu izstrādi un projektu pieteikšanu līdzfinansējumam ir Kurzemes, Vidzemes un Latgales reģioni, nedaudz mazāk projektu pieteicēju ir no Zemgales. Aktivitātes ziņā ievērojami atpaliek Rīgas reģions – no kopējā pieteikumu skaita tikai 13 % ir Rīgas reģiona ūdenssaimniecības pakalpojumu sniedzēji.

Papildus iepriekšējos gados veiktajām aktivitātēm, šajā pārskata periodā ŪBK ir uzsākusi izbraukumus uz projektu īstenošanas vietām ar mērķi izvērtēt projekta norises atbilstību plānotajam un sniegt metodisko palīdzību un konsultācijas projektu dokumentācijas sagatavošanā izmaksu ietaupījumu izmantošanai ilgtermiņa plānotajām aktivitātēm; tāpat ir uzsākta monitoringa formu apkopošana, lai varētu izvērtēt plānoto izmaksu atbilstību faktiskai situācijai un sniegtu rekomendācijas citu projekta aktivitāšu īstenošanā.

5. NĀKAMĀ GADA PRIORITĀTES.

Kā nākamā gada prioritātes ŪBK darbā tiek izvirzītas:

1. Saskaņā ar VARAM darbības stratēģiskajiem mērķiem turpināt darbu pie ūdenssaimniecības projektu izstrādes jautājumiem, sekmējot ERAF un Kohēzijas fonda līdzekļu piesaisti;
2. Paaugstināt konsultāciju sniegšanu uz vietas gan potenciālajiem projektu iesniedzējiem projektu sagatavošanas jautājumos, gan finansējuma saņēmējiem-piešķirtā finansējuma apgūšanai ietaupījuma gadījumā;
3. Sniegt konsultācijas par iespēju samazināt projekta apjomus, kas būtiski nemaina projekta mērķus un rezultātus gadījumos, ja iepirkuma rezultātā ir radies sadārdzinājums;
4. Rīkot ŪBK izbraukuma konsultācijas.